

POEZIJA

Ivo Stropnik
Velenje

SLOVARJENJE MELANHOLIJE IN RADOŽIVOSTI

A

- O blagor ti, od kod prihajaš in kam greš!

abc Pozdravljen: pod istim nebom enak moji svobodi, klošar; pozdravljena, enaka moji jezi, stara devica in pozdravljeno, enako v naveličanju in besu, po ulicah lovljeno kuštravo potepuško dete! / Komaj sem pobegnil iz visokih protokolov blišča, že smo štrije naseljeni v bedni kanalizaciji družbe, bednejši od javnega stranišča in edinega v mestu. / Ta zatohli čas bo trajal vse do izničenja pojma srednje Evrope, a še dolgo zatem bomo smrdeli po lastnem prebavnem soku, po balkanski utopiji: priti iz malega meščanstva v veliko mesto. / Priti s kisle repe na dunajski zrezek! in od Kardelja k Heideggru! Ne gre, ne gre; takšen grunt gre zmeraj na boben, tako so v prezbiterij tlakovana pota vere in jezik branjevke na placu je zaslepljen v besede: *O blagor ti, od kod prihajaš in kam greš!* // Zdaj, ko vem, da pesem obstaja: že zgodaj dopoldne ležem v prijazno turobnost. Nihče ne more s pesmijo docveteti rože sveta - rože zla in nihče ne more z besedo zmeščati kompostnega divana crkovanja; beseda "dno" biva brez dna in bivanje si drzne biti brez mesečnega perila vzhičeno in radoživo. / Prvič sem zares svoboden - svoboden kot črni straniščni pokrov; pridejo ure dremotnega spanja: iz teme romunskih domov k živi nogi zlezejo naelektreni repi podgan, k omrtvičeni glavi, v rajskem ženskem mednožju si nagrizejo gnezdo. / Kakor po desetem vrču sladke pene, pijan od vlage, v starem češkem pivotoču očem jezno prišepetava obokan zid, da je bila župnikova vera prava: preden je stopil k pobožni vdovi in tam pomaševal / v času prestane večerje; med obredjem srebrnih sveč in

sivih rjuh, zlikanih pod težo dveh teles. *O blagor ti, od kod prihajaš in kam greš!* // Pač: tvoje lectovo srce bo večno bilo, dokler naše verno srce bo za naš narod gnilo! / Tvoja velika vreča, ušivi berač, ne bo nikoli prenapolnjena s crkovino; za nas ne; sladko meso mačk in nabuhlih ptic bo pred teboj pobrano iz smetnjakov pouličnih veselic, našel boš le z lakoto obrano rebro, suho nedeljsko kost brez mozga, klošar! A preživel boš! še kakšno noč. Ne pride kar tako ti smrt v podplate! / To je tako kakor z mojimi verzi; po ideologiji staršev bi jih moral že zdavnaj opustiti (in raje pokositi travnik pod hišo). V enaki veri dihajo okoli mene umetni zrak: *da mesto potrebuje delavce, ne pesnikov ... Moje mesto ...* / Nekoč so mi rekli, naj dam spisek, seznam, kaj vse nameravam napisati v tistem letu. Prvih pet naslovov je bilo resnih, a edino šesti se je skrojil po moji vesti: *Kako bom nekega dne vse poslal ... k vragu in šel živet nazaj na vas.* Tisto prvo že udejanjam, a jezik mora biti neprovincialen, mestni. / Vidiš, drago potepuško dete, ki te komaj poznam, to iz sveta Pametnih najbolj boli. Če tega ne veš, kdo je tvoj oče, kdo je mati, to človek kmalu preboli. / A jaz ne preneham kovati; verzi so zmeraj bolj beraški kot jaz ali ti: izprosijo, izterjajo, najdejo, udarijo, pljunejo v obraz in znajo udariti! / Če bi se zmogli izraziti z besedami Cankarja, bi ponovili večno ponovljivo: večina literarnih kritikov so pedri! Kateri urednik je sploh kdaj zares prebral pesniški rokopis!? / A živijo na tem svetu osamljene žene ginekologov in njihovi petminutni ljubimci edini ožiljajo navzočnost poezije! Iz teme z njimi! To so pravi kritiki in uredniki! - Pravim ti, prijatelj, ki me živega skozi prozorno kožo gledaš: Na začetku je zmeraj samo beseda. - *O blagor ti, od kod prihajaš in kam greš!* odvrne misel večerne ženske.

abderít Poskušaj dojeti: medicina si je izmisliła svoja imena za poimenovanje strani telesa. Skrajni sever je *grlo* in jug je *ahasverski podplat*; severovzhod se pojmuje z besedama *vrnica* in *srce*. / Nadomestnih besed za čisti vzhod ni in v telesu ni izvirnega zahoda: zahod je zmeraj dobro prekrvljena ponovitev vzhoda. / Medicina se je razvila iz herojskega pesništva, ko je rasam zmanjkalo herojstva; človek je bolehal in umiral že pred našim štetjem. / Danes je medicina čista lirika: anatomska imaginacija, idealiteta, palimpsestnost in postmodernizem; kri slabo plunka po naših prekatih in belí stene ožilja. / In ko si prišel na operacijsko mizo, si pravzaprav prišel na literarni večer: pod narkozo ne boš ničesar čutil, a 24 ur zatem boš vse verze - vreze čutil ter tu in tam dojel sporočilo, pomen: Človek je razdeljen in skupen. / Česar ne zmore medicina, zmore poezija. In tako od grla do ahasverskega podplata, od vranice do ponovljenega srca.

àbnormálnost Ponoči vstajaš in hodiš na bel papir molčat. Praznik je takšna noč - premoč nad živim telesom in v njem kot tinta črna bolezen, kot grozdni sok, ki ga zaužiješ, da lahko utelesiš prišepetano skrivnost. / Zbudne sanje kot da niso nikoli spremenile besed. Odet si vanje, in v sanjah odkrita skrivnost postane v bedenju znova speča skrivnost, otovorjena z neznanim in daljnim, obtežena / s težko podobo sopare: s kamnom, ki te ubije, če boš v belem prostoru samo nihal. / Zato se spomni, hitro se spomni, kaj si sanjal! Je bila v tebi kroglasta kovina ali oster les? Je bila v grozi izrečena beseda pridevnik? glagol? ali veznik, ki lahko v živost poveže mrtvi in mrtvi svet?

absolút(um) Imenujmo nikoli najdeno besedo drugače, imenujmo jo *mir*; vse kar razumemo pod izrekom *življenje*, živi svoj *nemir*. / Drevo raste iz groze, hiša iz ognja, telo je toplo zaradi pregrete krvi, solza kane iz sreče in usta se odpro, kadar se ne morejo odpreti oči. / Oblikovati smo se naučili od žitne ravnice: klas je absolutnost pšenične rasti! Teža je v zrnu. / V zrnu je strah. Upanje je v zemlji. V zemlji je milijone teles! V telesu so usta in v ustih je molk. // Spregovoriti? Darovati ledvico besede? komu? Je smrt pobožnejša kot življenje? Je vzrok? / *Je hrepenenje*. Je živalska vrsta, ki nas zmore zamenjati in spremeniti: v psa, konja, kokoš, opico, ribo, v ilovico ... Kaj bi želel biti?

abstrákcija Kje je tetiva loka, Kandinsky? V čigav trebuh si bil namenjen? / Obesiti na vejo sonca oranžno žogo, da skozi preluknjano ponjavo vzpluje obraz čolna med črne škrge. / Kako žabje zelena je stegenica moškega, ki na pravne odgovore daje življenjska vprašanja; koliko prečrtov prenese sužnja obraza -, koliko gledaliških stolov je napolnjenih s pričakovanjem ob zatemnjeni besedi. / In: Ne, gospod, ne čutim rdečega petelina, njegovega kljuna ne vidim, slišim pa prasketanje netila v zrcalnih očeh misli. / Vasilij Kandinsky, lok zmeraj strelja glasbo - v mrzle, barvne lise pesmi.

absúrd Ko so križali prvega, so ga pribili na les s koničastim kamnom. Bradati človek je takoj potihnil, ni dolgo ječal za svojo idejo. / Ko so križali drugič, so noge človeka zvezali z liano. Močno deževje ga je pralo prvo noč, a vozlov ni zmečhalo. / Tretjič so križali z žebli in bodečo krono. Bradata bit jim je vse odpustila, a rje ni

bilo, / da bi zmogla popustiti skoba njegovih rok,
penja čez nartne kosti njegovih nog ... / Noge, roke
in vrat četrtega mučenca so pripeli na križ z belimi
rutami, vendar njegovo telo ni bilo nikoli pov-
zdignjeno k nebu. // Danes križajo drugače: brez
vrvi, brez koničastega kamna ali liane, brez žeblicev
in bodeče krone; križani se srečujejo: z belimi
robci, s penjami, skobami; srečujejo se, kdo med
njimi je bolj slaven, kdo med njimi nosi globljo
rano; z Življenjem so si na ti, kakor smo si mi s
Smrtjo.

Tri bolezni

afazija Če pride kdaj nadme nemost jezika,
ostaneta telesu živa še jezik oči in jezik rok. /
Drevo nima oči, samo polglasno kvišku raste, in
kamen nima rok, zdrobljen je do velikega in
manjšega molka. / V nekem času je vse govorilo,
tišina je šepetala, blebetala je nemost, od roke do
ognja, od škrge do perutnice in iz tolmana do
planjave so šla narečja razumljivega jezika. / A
glej, koliko smrti je v teh jezikih! Molk pobira vse,
kar zna govoriti. / Katero čutilo, kateri ud je jezik,
ki dvigne žalostno besedo nad veselo in sploh
besedo?

agonija Pravijo, da si bela in utrujena, da
si trenutni navdih razpoloženja mesene biti, da si
zmeraj zmagoslavna in krvi naveličana. / Spoznal
sem te v vrtcu, najlepša deklica si bila, in kakor se
otročič zaljubi v drugega otročiča, sem se dotaknil
tvojega barvnega srca. / Pravijo, da si osamljena
kot življenje. Si bela kot nepopisani papir, si bela
kot nezgaženi sneg? / Ko sem te prvič prijel za

roko, te nisem več izpustil. Tri dni te ni bilo v šolo, ko sem ti dal prvi poljub. / Pravijo, da imaš ostro koso. Bo takoj glavca preč? Daj, da ne bom predolgo hropel! / prijazna bodi, ki sem ti podoknice pel. / Če ti umiraš, umiram jaz; kar prazni in redči, zmeraj izprazni dvoje, troje življenj. / Vedno sem zmerjal tvojo lepoto, Smrt, / in skozi sovrašтво postal tvoj ljubimec. / Držim te za roko, držiš me za roko: naj čutim, kam ponikne tresavica, kam se izteče grenki med z naših ustnic. / Nikoli ne bom ljubil z goloto okostja, kar bom oplodil, bom oplodil z goloto živega telesa. A ližem ti prst, ranjen od brušenja kose. / Pa kaj, kakšna premoč si, smrt?! Zmeraj si bila bedni fizični delavec! Nikomu ne izkoplješ dovolj globoke jame, Smrt! Poserje te vsako perutničasto življenje! Pohodi te molk, gosti te pa ne nobeno veselje. / Ne izpusti še mojih rok, prelij vame do konca svoje življenje! Naj te še zadnjikrat izpijem in z nepopisano rjuho pokrijem. / Kako globoko je morje življenja, kako velika je veka, ki ga zapre. / Pravijo, da si bela in utrujena, da si trenutni navdih razpoloženja. Kakor spočetje, kakor življenje življenja - tako smrt Smrti in pričakovanje pričakovanja. / Svetloba teme in tema svetlobe. Temnost, črnina najtemnejšega. Ljubosumnost do življenja, ljubosumnost do belega. / Nikoli ... se še nisem ... ljubil ... / z belo goloto ... trupla.

áhasverstvo Ta naša zelena dežela je samo ena trava velikega travnika (želel bi, da ostane nepokošena), in vselej je primerjava z drugimi zemljevidi sveta. Od vsepovsod ji prinašamo prah, bleščice in ahasverske bolezni, a nikakršen greh ni, nositi v žepih prst in trave z neke druge zemlje in se morda kdaj vrniti spet sem v srcu delfina. / Kadar so tvoje oči lačne sveta, pojdi! Poišči ta svet radovednega otroka in si ga odreži kolikor

hočeš. Nekaj začimb sveta je znanih, druge boš moral sam poiskati; nekatere ti bodo pomešale čute, veliko jih ne boš nikoli odkril - nihče se nikoli ne dotakne vsega. // Kadar boš še v tem življenju osamljen in žalosten, se sprehodi po večernem Pigalu, tam prespi noč ali dve in se zaljubi v razuzdano veselje. / Kadar te bo ravnodušnost spraševala, od kod tvoje ravnovesje, pojdi na jug Grčije nabirat starodavne kamne in vonjat obrežno mivko. / - Stare Aleksandrije ne boš našel nikjer, stara Aleksandrija je zapisana v aleksandrincih spomina, tako kot Itaka. / In kadar se boš hotel prepričati o dvomu, naj tvoje oči poiščejo vatikansko baziliko. / Zmeraj si še enkrat v življenju zaželi obiskati Benetke in prespi tam v pogledu na vodi. / Če te bodo kdaj potne sanje zbudile polresnično, si se sprehodil skozi šok Dalijeve Španije. / Šepetanje o politiki ter argumentiranje z rokopisom osvobajajočega romana sta samo en dan in ena noč Prage. / Kadar bo treba zares razmisliti o novi domovini, izberi za razmislek mrzli Labrador, da ti kje drugje solze ne opečejo srca, da ti kje drugje solze ne zbrišejo oči. / Samo kratkotrajno srečo boš izpolnil, če se boš iz Portorika preselil v Salt Like City. In samo radovedno pismo bo brez tebe odpotovalo v Tampico. / Ne vem, ali bo Gvatemala še kdaj razmnožila rdečo raso za obiranje bombaža. / Je Krištof Kolumb odkril Kolumbijo? Bogota je polna srečnih mulatov: beli ljudje kupčujejo z nafto, mestici dvigujejo ceno koruzi. / Pogumno se je v mladosti izgubiti v tropsko rast na porečju Amazonke. Brazilski otrok pogleda vsak dan to najmogočnejšo reko na svetu - modro nebo Amazonke, in je srečen med nebom in nebom. // Kako mehka je argentinska pampa, večni izseljenec in zdomec? Buenos Aires je srce, kjer iz središča gromozanske ploščine kroga pol stoletja ne najdeš

do svojega pravega doma! Vnuk v Mendози in pravnuk v Rio Gallegosu razumeta slovensko in špansko. // Črna Afrika je v duši angelsko bela. / Kar ni voda v Egiptu, je puščava. Nikjer drugje ni tako veličastno postavljenih obeliskov smrti: faraonskih smrti - piramidastih življenj. Natakni bela pokrivala, daleč je od privida do vode Nila. / Svilnata Kitajska je polna riža. Tam je sto in sto kilometrov dolgi zid utrujal svobodo in kljuboval Džingiskanu. / Reci Rusija! Vdahni Kremelj! Je središče nečesa velikega, a tu res ne more biti središče sveta. / Koliko si bil star, ko si sploh prvič slišal za Litvo, Estonijo ...? Zmeraj smo bili slabi učenci zemljepisa, zmeraj manjše dežele oblikujejo in prepričujejo svet. / Kaj je srednja Evropa, kamor vsi hitimo? Bo tam narodu bolje? Bo tam posluš za tvoj čivkajoči jezik? / Ne zameri se niti Valoncem niti Flamcem, kadar potuješ po Belgiji. Steklarski suvenir je premalo, kar boš od tod odnesel svoji ljubi. / Nemčija je plavolasa in Berlinski zid je bil zidan z rdečo malto. Kant in Hegel sta pred poginom rešila eno Nemčijo in vse Nemčije. Mozart je koncertiral na Dunaju in Wagner je germanskemu ljudstvu blažil strelne rane. Veliki sin nemške matere je bil Goethe, Velika Nemčija diha z orlovskim ponosom. / Madžarsko si boš morda zapomnil po bajki iz Bakonjskega gozda. Na hrbtu ciganskega konja jezdi srce po zelenih pustah. // Poljska, Poljska! Od katerega do katerega polja, od katere do katere pozabe in od katerega do katerega molka? Ki si prenočila štiristo tisoč Židov, ki ti je svet dolžan štiristo tisoč ljubezni. - Varšava vsem očetom jezikov odpira vrata in v Katowicah zaradi nemirnih in neznanih bolečin (kraj črnih deponij) preminjajo največji prijatelji pesnikov. // - In kje je zares tvoja krvna dežela? / Če jo po obodu in počez prehodim, se naučim govoriti deset in več jezikov. / Ne ustraši

se temperamentne Italije in ne obupaj pri Trstu, če prihajaš s te strani k meni, in na avstrijskem Koroškem mimogrede poišči Gosposvetsko polje. / - In tam je tvoja krvna dežela? / Ne, moja krvna dežela je Balkan. - Bitola, Skopje, Uroševac, Durmitor, Beograd, Sombor, Sarajevo, Dubrovnik, Vukovar, Zagreb ... povsod živijo moji južni bratje - kako naj rečem - ostanki, trupla moje domovine. // V najsevernejši solzi balkanskega obraza bivam, iz najjužnejše balkanske kaplje krvi je moja domovina. // Pridi na slovenski Kras, pridi v vinorodne Slovenske gorice; obleci nase primorsko sol, obuj dolenjske škornje; zaljubi se v Prekmurje, gorenjsko, koroško in štajersko zemljo; pridi v mojo deželo, če o življenju najgloblje premišluješ in ne veš - kam naprej?

- *Ne bo umrlo, kar je danes ostalo brez imena.*

aksióm Noč se ti daljša, dan se nam krajša (v budnih očeh bedi določilo Zemlje); tema bo poimenovala, kar je brez imena videla svetloba, noč je že od dneva daljša. *Ne bo umrlo, kar ostaja brez imena.* / Vem za besedo in za rumeno sončnico vem; rad bi jo v temni hiši imel, sončnico rumeno, in zanjo besedo, preden ji sončni obraz zakrije večer. So lahko imena dneva žalostna in temna kakor jutranje luči, ki smo jih pozabili ugasniti? Pijane zvezde na večernem nebu so disidenti naših dni. - Biti oddaljen in oddahnjen od naših dni! / - Dolgo sem že s smrtjo narazen, o njej že dolgo ne govorim; včeraj sem vedel pravo besedo, danes na sprehod ne grem: *Ne bo umrlo, kar je danes ostalo brez imena.* / Danes je ves dan deževno, premóčen bi bil v vsako besedo, če bi šel ven. / Kadar slovarim belo tišino, zapahnem

pred vrata glasna nasprotja. Kadar bom slovaril dejansko zemljo in njegovo človeško obtežilo, se bom naselil pri tebi - v podjetju hrupa. / Kadar si prideta črno in belo nasproti, je med njima ogenj brez prave ljubezni. Pismenka na belem papirju je tujek - beli papir bruha, beli papir bruha ... Kako se pravzaprav v mukah spočenja novo življenje. / Naj bo spočeta beseda, naj zraste zarodek! Obdrži in nosi jo v sebi, da bo dobila podobo tvojega grla. / V telesu se bo vse zgodilo, tudi ljubezen, *ne bo umrlo, kar je danes ostalo brez imena*. Belo telo je postalo okroglo, okroglo ... Glej, v soncu je, da bo rodilo! / Je tako z besedo, belo drobnico jezika? Je rojstvo luč dneva ali kresnica noči? / Dolgo sem že s smrtjo narazen, o njej že dolgo ne govorim, a govorim, pogovarjam se z belo tišino, dokler sončnega obraza ne zakrije melanholični večer: *Ne bo umrlo, kar je danes ostalo brez imena*.

akvárij Za dan slovenske državnosti sem nekemu spoštovanemu gospodu odnesel v poklon akvarijsko ribico. Spoštovani gospod ima velike zasluge za to, da moja poezija ne ostaja docela anonimna in da njen avtor ne bi bil tako hudičevo reven. / Riba je bila potočna, ulovljena ročno in z že omenjenim namenom; ni pobegnila iz med dlani zajete vode, ko sem podražil vaški potok. / Namen drobnega ulova ni bil idiličen, idilika se mora odrekljivo umakniti iz nemira pesmi. / Kako se je spoštovani mecen razveselil majhnega migetajočega bitjeca: *O, darilo? Darilo ali prošnja?* - *Žrtev*, sem rekel, a ostal povsem neslišen. *Odrekanje in odstranitev najmehkejše sredice nojega srca*, sem rekel, a iz ust ni prišlo. / - *Kar akvoj jo spustiva k jati*, si je ukazal spoštovani

mecen. - *Kar takoj, sem se strinjal. - No, če se tudi vi strinjate ...* Izpustil je moje darilo v svojo intimno hišo, vzел z akvarijske mizice zloženi bel prt in si vanj obrisal zmočene roke. Nato je prt zopet natančno zložil in ga položil na obredno mizo. Noge mize so upodabljale ribe z odprtimi usti, tudi ročaj predalnika je imel obliko ribe; stene njegove hiše so bile polne akvarelov in zgolj akvarelov s pomirjujočimi motivi. V mecenovo hišo ni niti s kapljo vdiral voda realnosti. / Riba je bila nekaj časa v svojem novem zajetju omrtvičena, kar lebdela je, nato jo je naenkrat sunkovito prešinilo in prvič se je dotaknila steklene stene. - *Zmeraj oživijo, neživljenjska pasivnost je zaradi temperaturne spremembe, zaradi podnebja, bi lahko rekli ...* Moja riba je bila potočna in v veliki tekoči vodi je bilo poprej njeno življenje. / Spoštovani gospod pa je bil ves ginjen; poravnal si je ovratnik srajce, nekoliko nagnil glavo na desno in s pomilovanjem opazoval, kaj zna mlada sladkovodna riba. / - *Vidite, kako drugačna od drugih je, različno poreklo, drugačna vera v življenje ... Popolna različnost! Popolnost sredi popolnosti.* / Sredi svetlega bivalnega prostora bogate hiše je nekoliko privzdignjeno stala ogromna steklena posoda in v njej voda, voda ... mehurčki in barve. Barve v tej vodi so bile bitja. / - *Akvarij me tako čudovito pomirja, je rekel bogati mož, ribe me notranje plemenitijo, nekakšna vez med nami in nekim drugim svetom so, kakor naši starodavni predniki ... Morda pa so res ribe naši predniki. A niso, ker preveč dvomimo v to. Kadar preveč dvomimo, je resničnost zmeraj druga.* / Z dna steklene hiše se je dvigalo hranljivo zelenje. Vse ostale ribe v stekleni hiši so bile večje od moje - zdaj njegove ribe, vse veliko bolj udomačene, manj prestrašene. / Drobnost kamenje je pomešano med akvarijsko rastlinje. V stekleni hiši daje vse videz naravnega in to naju pomirja in

opravičuje pred ribjimi pogledi. - *Vidite, vsaka riba potrebuje najmanj dva litra vode, sicer premine. To je tako kot v premajhnem prostoru. In vsaka moja riba ima več kot dva litra vode. Vem, kaj pomeni ribja svoboda, zato ima vsaka moja riba najmanj pet litrov vode. Vaše darilo jim pravzaprav zmanjšuje dovolj svoboden prostor v vodi.* / *Koreninice so plavale po zastekljeni vodi, premagovala jih je težnost, padale so in se znova dvigale na površje. Mož je drobil rjavo pogačo nad vodo, ribe so se požrešno zaganjale v drobtinice, ki so jim deževale z neba. - *To zeleno je za ribe kisik, me je s prstom poučil umirjeni mož, in tole črno so ličinke, ribje meso, mi je spet pokazal s prstom. V tej hiši so naseljene morske in potočne ribe, mi je zaupal, in morske često pohrustajo one potočne. To je kakor v našem življenju, močnejši pohrustajo šibkejše. Šibkost je zmeraj hrana, moč je preživetje. Saj res, kako pa živite vi? Pišete kaj novega, seveda pišete, kako bi živeli brez tega, če se spoznate na to, me je vprašal, si hitro sam odgovoril in me počasi odslavljal. - *Res ste mi naredili drobno veselje, prijatelj, mi je trikrat zapored rekel pri vratih. Res ste mi naredili drobno veselje ... Pesniki znate in ribe vedo, je še rekel. // - Šibkost je zmeraj hrana in moč je preživetje, sem napisal v naslov pesmi, a iz ust ni prišlo.***

alárm Nprekinjeno je zatulilo v tvojem telesu, bitje s pljuči, zdaj je vroči strpnosti razneslo jušno skledo, zdaj bo jedilna žlica postala militantno orožje; pero je skrhan meč, pero je skrhan meč ... Tinta - opojno barvilo sveta ne zmore poganjati težkih gosenic neprebojnega tanka. Biti patetičen proti koncu dvajsetega stoletja, to pomeni, skriti svoje prsi pred popačenim kvazi-jezikom vojne. Imeti slutnjo pomeni, imeti rad stari svet: imeti rad romantično in realistično

domovino; tak svet, da je skozinskoz led in na obzorju ulovljivo nasprotje! / A tako težke in temne besede se vračajo v jezik mojega naroda, da se sprašujem, če je to še sploh narod mojega jezika. Jezik ni nič kriv, jezik je večni poganjek drevesa, ki smolnato joče, dokler ga ne pokonča roka. Roka! Zmeraj neka roka ukazuje pijanim soldatom jezika. / Naše besede so že imele veliko svobodo: govorili smo jih glasno od prividno zlatega oltarja do vzglavja sladke prostitutke, jeziku je bilo dovoljeno odmevati v grla sprave, bil je svetel čas, ko so travmo ljudi in travmo časa znale odhrometi bele, preproste besede (in v njihovih srcih pomenljivi zven). Besede, mrtve ste, dokler samo folklorno pojete! / Nепреkinjeno tuli v tvojem telesu, bitje s pljuči, in moj jezik ne pozna zdravilne besede. Kar smo imenovali z besedami čudovitih in neznanih pojavov, so zdaj besede grozovitih prikazni in živo pred nami. / Jezik, v hudo vojno greš, dolgo že ni bilo v mojem jeziku tako temno, tako krvavo. Biti vojak proti koncu dvajsetega stoletja, to pomeni, klati se s krvjo jezika.

alegorija Sanjal sem naslednjo alegorijo. Mož prekrižanih rok je imel pred seboj tehtnico. V njeni levi skodelici je bila odprta bela knjiga in v desni skodelici prižgana jamska svetilka. Tehtano se je nagnilo na levi in mož je bil začuden. / Skodelico z rudarsko svetilko je dodatno obtežil z velikim kosom rjavega premoga, a skodelica z belo knjigo je bila še vedno težja. Mož je razmišljal, zakaj je premog tako lahak, lažji od drobne knjige, in pristavil k jamski svetilki in h kosu premoga še tri pralne stroje in dva barvna televizorja. A glej zakletost! O zakoni fizike, kako lahko drobna knjiga pretehtá premog, pralne stroje in televizorje, vso to silno težo? / Vzel je torej mož

to drobno čudežno knjigo v roke, izgubljala se mu je med prsti, in jo pričel prebirati. Govorila je ... o premogu, jamskih svetilkah, o pralnih strojih in barvnih televizorjih. / Mož prekrizanih rok je imel pred seboj tehtnico in v njeni levi skodelici je bila odprta bela knjiga.

aluminij Noben živ človek na tem svetu ni jeklen, najtrdnejša kovina, ki jo kdajkoli dosežemo z druženjem naših teles, je aluminij: iz lahkotnih snovi je naše spanje, sanje so iz mehkega lesa in budno bivanje je iz lipovine - tako kot znamenje rezbarjenega boga v kotu verne hiše. / Težko bi nosili telo iz težje kovine, kot je aluminij, nesrečni bi bili pod drugačno kožo. Aluminijasto telo je z lahkoto prebojno, a iz nobene rane ne krvavi, aluminijasto telo ne čuti, ne boli, aluminij nima rase. / Aluminij je zamenjal naše ilovnato stvarstvo, aluminij nas greje z nemirno toploto, nismo si zaslužili bolj veličastne kovine, ko smo se pregrešili zoper les in ilovico. / Iz aluminijastih teles odteka porodna voda, aluminij ne bo odstranil duše, pod zemljo se bomo iz aluminija povrnili v aluminij. // Ne morem se privaditi na tvoje vse drugače ranljivo telo, ki mi ga prinašaš in daruješ iz novega sveta: vsi dotiki imajo srebrn sijaj in poljubi plehnato odmevajo. / Zaprisežen ilovici bi jutri rad legel k njenemu narurnemu spreminjenju, kajti prah sem bil tu in prah naj postanem, kadar mi tvoje aluminijaste roke v otrplost prestrašeni vekli potisnejo v dno.

ambivalénca Ti pa na belem krizantemnem cvetu živiš! in si tema mojega sprehoda. Najbolj približljuba na mojem vrtu si zvečer, bela mrliška roža. / Ljubiš mrliča in poljubljaš se z njimi: kako različno smo umrli, kako enako smo živeli; ti pa na belem krizantemnem cvetu živiš in

si najbolj priljubljena na mojem vrtu ... / Zmeraj pol dneva ljubimo in pol dneva sovražimo. S teboj pijemo, žalost, in s teboj se objemamo, veselje! Je ta kozarec grenkobe tvoj ali moj, si ga po žejnih požirkih deliva? / V grlu domujeta dva jezika. Jezik, ki hodi blebetavo s teboj, ki ga hitiš govoriti, da ga vsega izgovoriš; ki ga utapljaš v grlu, ki ga utopiš v eni sami zamolčani besedi in posadiš belo krizantemo nad njim, najbolj priljubljeno rožo na tvojem vrtu. - In jezik, ki hodi nemo skozi tebe in ga z molkom nikoli ne dogovoriš; ki se zagozdi v tihih predelih, kjer bivajo smisli; jezik, ki ima oči stare kot zemlja in v njih trepljajoč pogled za teboj.

améba Če se premaknem samo za milimeter, že porušim sveti ritem soneta ... / Preden je prišla železnica iz Rainhilla na slovenska tla, je Matija Čop - prvi slovenski kretničar -, z našim jezikom že položil prve kilometre težkih tirov. Železnica je odslej oblikovala večino potovanj po tirihi sonetov. / Fikcija: Čop ni nikoli od blizu videl parne lokomotive, nikoli se ni peljal z vlakom po železni cesti. Po gmajnah in skozi planine je polagal jeklene tire, da se po njih pripelje pesnik in odpelje k neznani znano besedo. / Garaško delo, ko so k nam bile speljane prve proge, radost v očeh, gledati utečene vagone ... Soneti so se pričeli voziti; sprva posamično, kmalu v ciklih, in za praznik je prisopihalo petnajst vagonov, v zadnjem s kurjavo. / Čopova železna cesta je zganila meščanski in literarni svet, pripeljala je Danteja, Petrarca, Camõesa, vozila je trohejski in jambizirani svet. / Dante, Petrarca, Camões in Shakespeare niso nikoli od blizu videli parne lokomotive, nikoli se niso peljali z vlakom po železni cesti, a njihovi vagoni so tvorili in prevažali žlahtno obliko soneta. / Včasih kakšen vlak iztiri, iztirijo vagoni ... Če se premaknem samo za milimeter, iztirim literarni

svet in porušim sveti ritem soneta. / Dokler bodo vlaki, bodo soneti glušeče brlizgali skozi belo pokrajino - pokrajino enkratnih, nedoločljivih in neulovljivih oblik.

amnezija Živi smo od spomina do spomina in kadar spomin zbledi, umre življenje barve. - V zibeli nama prozoren obraz pove definicijo spomina, pozabiva ta obraz, ker sva začetek lastnega spomina. / Glasu ni bilo na začetku spomina in spomin je že zrasel od prvega obraza. / Kako daleč nazaj je že, ko sva prvič videla kri, prvič videla nebo, temo, zvezde ... in tam nekje - nad ljudmi, živalmi in predmeti - deževne oblake. / Vse, kar sva kdaj skozi okna oči videla, vse, kar sva kdaj prinesla skozi vrata v hišo biti, skozi usta in skozi ušesa, vse se odzove na klic po imenu, če mu le nisva pozabila imena.

ámok Je v zveri človek, je v človeku zver. Je v blaznosti prikazen, je prikazen blazna. Je zemlja od krvi vlažna, je vlaga od krvi. Je koža vreča enega telesa, je golo telo. / Je golo telo brez vreče ali brez kože? Je zver v človeku brez oči? So oči brez človeka zver? / Pijanost, ki žvižga in bliska, pijanost, ki pije kri. Tema, ki je ni odpočila svetloba. Iz slepih ust izrjavani jezik. Ubitje po bitju. Ena mrtva in ena živa kri. - Renči, renči, v krvavi rosi srp leži. / Je blazna moč lahko še močnejša. Je lahko zemlja vlažnejša od krvi. Je mrtva kri mrtva. Je izrjavano grlo, ko divji amok na krvavem srpu zaspi.

amputácija Roke obešajo perilo, prsti listajo časopis, noge se sprehajajo po obrežju in glava lebdi v ravnovesju čutil. Moško spolovilo prebada soparni večer in hrani zvočni dražljaj v telesu

ženske. / Žensko telo se sklanja in s kosi perila dosega vrh. Njene roke so drobne, niso več dekliške, skrivnostno dišijo in čas utrujenosti je že v njih. / Ženske roke so maternica rojevajočih gibov, z dlanmi rodijo vzglavje otrokovemu večeru. Roke odpirajo in zapirajo vrata, roke snamejo težka vrata s tečajev, roke so razgaljene veje svetlobe. Roke: skodelica vročega mleka ne more brez njih. // Prsti listajo časopis, časopis piše o grozi. Težki moški prsti se sprehajajo po ženski koži, prsti odštevajo denar, prsti objemajo prste znane roke. / Prsti držijo nalivnik in ubogajo čutilo. Z enim prstom roke odkrijemo desetino sveta. // Noge se sprehajajo po jezerskem obrežju. Svoboda je, priti sem. Noge so perutnice, noge so krila, noge so galop, prihajanje in odhajanje je v njih. - Kako naj brez nog, kako naj brez rok odidem na vrh življenja! // Glava lebdi v ravnovesju čutil: na veliki površini je posajeno življenje; / zvočni dražljaj hodi od zemlje do zemlje, od vode do zemlje, od vode do zraka. Kako opojno diši pomladni večer, / kako se žabi škrge spreminjajo v pljuča. Na ustnice lega sladka rosa, po strehah trav je mokrota. / Čutilo ugodja spi v tihi rasti dojenčka, čutilo bolečine bedi, a zdaj ne more preglasiti razsvetljenega molka. / Pet čutil živi v eni glavi in izven kroga vidnih zvezd prebivajo tri plemena: primitivno pleme srca, kanibalsko pleme spolovila in čuteče pleme iluzije.

B

- Jod je moja rojstna barva.

bábilon Z mojim jezikom ne prideš več v Deveto deželo. A jezik, naredim ti tak stolp - do neba, da se bodo mladeniči vzpenjali nanj, skakali z njega in se ubijali. Dekleta, ljubice, bodo zaljubljeno zrle v sesute obraze; oči njihovih ubitih mladeničev bodo govorile: *"Imam te rad, imam te rad. S stolpa - izpod neba skočim zate, da ti dokažem svojo ljubezen!"* / Jezik je iz treh svetov: iz zemlje Videnege in iz zemlje Razumljenega, iz neba Slišanega in iz neba Slutenega ter iz pekla Izrekljivega in Dojenega iz pekla. Jezik je sin Jezika, ki ga še nismo spoznali; samo verujemo vanj - v slepo besedo tolažnika. / V našem jeziku je vse izrekljivo, kar je minljiva vrednota sveta. A izrekljivo v nasprotnosti blišča? Govori tak jezik slutnja z neba? Bo dojno mleko tako izrekljivo za zemljo v prividu, za danes nerazumljivo glasilko v krvavi roki sveta? / Jezik, zmanjkuje ti ravnotežja! Jezik, zmanjkuje ti duše! Naredim ti tak stolp - do neba, da se bodo mladeniči vzpenjali nanj, skakali z njega in kričali v zamolčanih jezikih. Jezik, imam te rad in ti z vetrom darujem binkoštno rženo klasje!

bacíl Ti nisi prijatelj, a imaš v meni svoje telo. V mojem telesu načrtuješ veliko rojstvo, v mojem telesu uriš silno vojsko. Ti nisi prijatelj, a imaš v meni svoje telo. / Sleherni tvoj gib je vsiljiva bolečina, sleherni moj gib je naseljena bolečina. / Premikam se in si želim selitve. Tvoje telo ljubosumno prerašča moje telo, moje roke ti bodo dale dišeče venčne liste. Premikam se in si želim selitve. / Zrasel sem do rumene višine zrna, a vse

je zraslo više, više; spregovorilo je, kar je govorilo v meni in ne bo več raslo. Zrasel sem do rumene višine zrna.

bága Ko si se ti rodil, se je tvoj ded že spoprijaznil z življenjem. Kako to vem? Najmanj dvajset let naštejem tvojemu očetu in petindvajset let prištejem tvojemu dedu. Tvoj oče je bil zelo mlad, ko te je spočel, in vsi otroci si želijo mlade starše. Nikoli ne boš starejši od svojega očeta in dedova stara baga ti bo smrdela, dokler se ne boš spoprijaznil z življenjem. // Baga, izdimljena prva in zadnja resnica življenja. V njenem vonju je telo neuslišane želje. Če je žensko telo, je mrtvo. Če je živo telo, je ponavljanje zvokov. / Prvič je življenje skrivnostno, umazati se moraš z njim. Prihajajo in odhajajo ženske, moški odhajajo v mlin. V bistvu je v prvem življenju velika sreča že jutro, če se zbudiš z njim. / Drugo življenje traja, traja ... Ne veš več, kaj bi z njim. Zmeraj isto stikalo - in luč, če spiš v pijanem ogledalu. Vse zvoke poznaš: ni te strah groze; pojénja, pojénja ta veter z gore, smrt je brezoblični hrast. V drugem življenju je še resnično! mehko žensko telo: znajo do njega slepi dotiki in čuti še niso dosegli njenega dna. / Tretje življenje je pasje. Polno gluhotje je v njem. Strah te je groze, strah te je vetra, strah te je izdimljene bage, nič več življenja ni v njej. / Vem, ko si se ti rodil, se je tvoj ded že spoprijaznil z življenjem. Ni prižgal več pipe, po stari bagi je smrdel in nisi več silil na njegovo rajsko koleno.

bajonét (Od 2. avgusta 1985 do 12. septembra 1986 sem v Zemunu kot vojaški obveznik služil jugoslovanskemu bajonetu. To je vsa moja militaristična bibliografija. Močno obžalujem: ni se dalo sklicevati na pero - na brezorožje besed v nobeni pesmi.) / - Mir je bil. Oblekli so me v težko vojaško

telo. Vpregli so me v puško in mi nasadili nanjo oster bajonet. Med cev in kopito puške so me vpeli. Dali so mi vodo in mi vlili strah v gobec. / - Mir je bil. Strah se je pretakal v meni kakor divja pijanost. Strah, ne bojazljivost. // Nekoč smo zopet imeli klavsko vajo. Vsi blazni smo divjali po zreli lubenični ravnici. Tulili smo kakor klane živali in zabadali z bajoneti sovražni svet - noseče žensko telo dozorele poljščine. / Sladka kri lubenic je brizgala naokrog, brizgala po naših rokah in nam zlepljala prste. Sladka kri nam je brizgala v žejna in zaripla lica. Ostri noži so prebadali in razkosavali sovražni svet. / Žrtev je bila žilava. Odskakovala je, se kotalila in prepogibala pod sunkovitimi udarci in izurjenimi vbodi. Ni se hotela zlomiti. Ni se hotela vdati. Ni pokazala takoj sladke krvi. Ni in ni se hotela zlomiti. Ni se pustila posoliti po globokih ranah. Dolgo se je upirala! / Ni bilo lahko z ubitega telesa sleči zelenih cunj. Ni bilo lahko skrempiti z njenih okrvavljenih oblin še zmeraj gladke kože in jo nato posiliti v telo najbolj krvave sredice. In jo nato razstoteriti. In jo nato razklati v ritmu preklinjajoče besede - vojaške himne - da se je od slehernega delčka rdečega mesa ločilo prvobitno moško seme - *sve u pičku materinu!* / Mir je bil. - *Nikoli še nisem videl tako krvavega polja!* je ob pogledu na pobito njivo zamišljeno rekel naš major. - *Nikoli prej (niti poslej) nisem pojedel toliko lubenic. Mir je bil.*

balkánstvo (*Moj prostor, moj Balkan je razpisal natečaj za balkansko himno. Napisal sem jo. Sedaj jo pišiljam na naslov Balkanske akademije znanosti in umetnosti in pričakujem poštarja ali policaja ...*) - / Pokličí vraga k jutranji večerji, naredili si bomo buržujski dan! Svinjsko, goveje, ovčje bomo žrli, črno vino, žgano, hašiš in katran! / Pingvinast smoking si obleče peder, rajska ženska!

ki je samo formalno poročena; negovana bedresa objemajo telesa, skrita v temi. / - Mi smo diplomirali iz balkanstva, balkanstvo je vera, balkanstvo je svet! / Mi smo veselje in mi smo svoboda. Kakšna kultura!? Kaj ti bo sonet?! Mi smo diplomirali iz balkanstva, balkanstvo je vera, balkanstvo je svet!

bárva - I - Pesnik naivec sem in *jod je moja rojstna barva*: očetove oči - kovinsko sijajne, temno rjavi lasje - in žalost po materi sivo črne barve. / Jaz ne, a oče in mati znata živeti samo s samostalniki: jutro, nebo; dan, večer, noč ... Ne vem, kako ju druží molčeče čustvo; kako življenje brez glagolov kliče k življenju, kako se brez njih prežene tema? / Izpovedujem se v času, ko vsi še živimo - ob vrču glagola biti! / Se življenje izraža z manjšalicami? in v njem vse ostudno in nezaželeno z njenim nasprotjem? Pred smrt bom postavil ločilce! Na zemljo pišem s krvjo, a zemlja piše čez mene in moje z vijugo. - / Bojim se teh rdečih kavk lekture: nikoli ne znam prav napisati življenja. A pred blede barvo? *Smrt* bom postavil ločilce! Ločilce, vprašljivo in nesporno znamenje sedanjikovega časa. - II - *Belina je maternica vseh barv!* Najprej si bel, še prej je spočetje belo, in če si deček, si še dolgo potem v belem razcvetu. / Belo barvo hitro stopíjo pisane barve: zeleni čevlji, rdeče kape, modre palerine, oranžne žoge, in če si deklica punčka, mora biti ljubezenski dnevnik vijolično ovit. / Barve? Nastajajo, kipijo in zorijo s človekom. Prižigajo se in ugašajo kakor luči. / Pride z leti, da je življenje krvavo in ves čas rdeče kot kri, pride v srce že nekje v maju, da je temnopolto v obrazu po golem telesu spet belo; pride z leti, da je belo sivo, da je sivo črno in črno spet belo.

bastárd Hvala ti, novo pokolenje, ki me boš prevpilo v svojem molku in me v lastni izkušnji darovalo svojim očem. Hvala ti, življenje, ki se še pojavljaš z zgovornimi bastardi. / Pokolenje, ki boš razumelo, življenje, ki se boš ponovilo: / Ni skrivnosti in ni vrat, pod kožo ni nobene finte. Le nabrežje nezgovornosti je, kot bi ga kropila voda reke. In iz te vode je vse: slepe oči ribe, / razumnost planktona in samota struge. Bil sem vse: molk in izkušnja, zgovornost in nezgovornost, bil sem skrivnost in kropljenje, bil sem samota in rak samook.

bégati Beganje še ni pravo begunstvo. Beganje je zaradi vročine v vročekrvnem telesu: kadar v njem ne najdemo vozla, kadar se izgubimo zunaj vrvi telesa. / Kdor išče, ta bo večni. In najdeni je pogubljen. / Tako premine rosa. Svetloba ponikne. Odprta kri potemni. Telo se priliči najdenemu telesu. Kača spremeni podobo v izsušeno vrv. / - Kadar sem v zmoti, sem s telesom v središču težkih vozlov. Nekje nečesa več ni. Nekje drugje se bodo prikazali iskani obraz, iskani čas in iskano iskanje. A drugače: z vzorcem spomina, s prehitro temo za ljubezen. / Nekje je nekaj bilo. Odtavalo je s svetom odstranitve. / Hodiš po tem, kar je bilo. Prišepetano ti je iskanje. In prideš tja, kjer je nekoč bilo in danes več ni. Kjer živi najdeno oko, priličeno iskanemu telesu. Ki bo pogubljeno s šepetanjem ravnice nad vozli, ki bo pogubljeno v zanki mrmrajoče vrvi. Ki bo iskano oko. Ki je najdeno telo.

begúnstvo Kadar otrok na koncu pravljice joče in hiti po sledi tulečih volčjih glasov. Kadar v mrtvo podobo dragega telesa roke presajajo lastno žilo in z njo meso preostalega življenja. / Ko

je jezik v ustih šepetajoč in nem, ko je jezik v prsih zgovoren od krvavih poljubov. / Takrat v neki porazbežani deželi - ki kakor največjo svetinjo skriva svoje pravo ime - v silnem vetru pojejo mlini: razbežala so se zrna, mlinarji so pobegnili. V očeh se budi rodbinski nagon. Pokopano in zagrebljeno vstaja. Hodi po rumenih poljih, roji po znanih mestih: mehkost se dotika dišečnosti, vse se približuje odmevni sredici. / - Tam smo bili. Tam je nekje daleč, če je sploh še kje. Tam je bilo vroče, svetlo in temno. Tam smo govorili drugače. / Tu je za nas pretemno, presvetlo in prevroče. Tu ni tam; tu otrok na koncu pravljice joče. Tam strašno trpi pastir - brez drobnice, ki bi jo moral zbrati. / - Razkropljen in bel je večer. V lunini ječi moram o soncu ponoči molčati. Tu je jezična konica jezika se (ne)usmiljeno poljublja z menoj.

Bela usta

bél Bela mati in bela domovina sta me učili razumeti besede, da jih bom govoril, ko bom spregovoril. / O beli besedi sem veliko slišal. Bele so bile naše plenice, bela je bila očetova nedeljska srajca in rjuhe so bile v večini srečanj z menoj bele. // Bela je otroška sol in iz sveto belega vzhaja bela kristjanska hostija. / Telo moje matere je belo in prsi moje ljubezni so neposončeno bele. / Hiša, v kateri sem bival in bivam, je bela. Nekoč je drobovje udomačene živali ležalo na gnoju in v nekaj dneh postalo belo kot zimski sneg. / Bela je kizantema na grobu prijatelja naše besede in naše rumene kosti postanejo mrtvo bele. / Zmeraj ko mi je bilo najbolj hudo, sem šel k reki in držal beli lokvanj v rokah. / Ko pričnemo iskati srečo v nekem slovenskem kraju, srečamo tam belega

laboda na plitvem obodu sanj, in ko se zapremo v neko bolno notranjo samoto, je zunaj nas živa le še bela ovca. // Pol sveta je belega in v njem so rane dolgo bele. Bele je pol moje svobode na belem papirju in neizgovorjeno bel je vsak molk. / Vdajna zastava je bela in srce kozmonavta, ki se nikoli več ne vrne na Zemljo, postane belo. Vsak naš trenutek je bil prejšnji trenutek bel. / Bela angelska podoba bedi nad našimi večeri, kruh je pokrit z belim prtom in rodovitna prst je na jesen obhajilno bela. // Kdor pride zemlji pod povrhnjico, ta ve, kaj pomeni njena bela tišina. / Bezeg raste na belem dvoru ljubezni, bele reke tečejo skozi nas in nam skozi beli indigo namnožujejo življenje. Leta in leta se žejno dotikamo belega vrča, strah nas je belih psov in belih zvonov, kadar udarijo z belimi biči. - [LMO]

beséda (1) Beseda, to je vse, kar potrebujem v hiši biti. Mati je rekla: »*Ta beseda je grda in je ni lepo govoriti.*« Rekel sem tisto besedo in dobil prvi poljub zanjo in rekel sem še veliko besed, a ni bilo več poljubov. / Zaradi besed živimo, besede odpirajo in zapirajo vrata. Zaradi besed so vojne in vojne so iz besed. / Toliko besed je oddojila moja domovina, da ji nihče ne more iztrgati jezika iz ust! Tudi ti si belo srce besede in njen avguštinski podplat. / Beseda je mlada vdova in zmeraj meri ljubezen za prostor in čas. / Tudi živali smo dolžni besedo. Besede so poimenovalе živi in mrtvi svet okrog nas; vemo, kaj je kača in vemo, da je nekje svet praživali. / Velikokrat beseda ne gre iz ust in to je beseda hipnega molka. Takrat se neizrekljivega dotaknemo z besedo iz oči, kakor je razumljiva pot pogrebnemu konju. / Beseda je bila prvotno božje orodje za sekanje človeških glav, kasneje je postala orožje za urejanje vati-kanskih gredic. / Beseda je rdeči izvid anatomije

telesa. / *Vesolje je veselje*, beseda s tremi *e*-ji! / Trije samostalniki ob glagolu že tvorijo podobo realnosti. Brez glagola ni resničnosti in resničnost brez glagola ni etična. Vsaka etika brez glagola *biti* je dekadentna. / Človek sliši besedo, kakršna je beseda sama na sebi in jo spozna, ko ga beseda zasliši. Govoriti z besedami, péti šanson. / Ednina besede, beseda v množini. // Govoriti jezik večpomenske besede, govoriti besede lirskega narečja, besedo intimista. - [LMO]

- Bič je iz biti rojena beseda.

beséda (2) Ki si čar, ki si najčistejša zvestoba! Na konec sveta potujem s teboj. Beseda, ki nisi dar, ki nisi oltar, ki si najdenje zvona. H krstu poimenovanja potujem s teboj. / Holcarji smi sredi divje poseke besed, neizrečeno jutro nas dramí v kristale. / Celulozno bled je ta svet, in kdor ga dojame ... - Na, vržem ti polno prgišče besed! Pojej vsaj to, kar je še včeraj bilo lačno telo besed. - Kot da bi si pesniki odstranili maternico! / Beseda, ki si nekoč bila bog, iz tvoje tišine v svojo tišino potujem. Videl sem tvoj mladostni obraz in krstil zanj besedo. Zmeraj bom oblekel dva para belih perutnic: enega za pogrebe, drugega za rojstvo besed.

bezèg Bezeg je moja najmočnejša vera v živi naravi. Bezeg je moj spomin, rodbinska retrospektiva in spoštljivo utelešenje. / Edina črno-bela fotografija, na kateri sem sploh kdaj spoznal podobo materinega očeta, je bila narejena v bližini

španskega bezga. Beli bezgov razcvet se boči na tej fotografiji nad dedovo nasmejano podobo in iz enega samega belega cveta znam razbrati njegov odpoklic iz življenja. / Bezeg očetovega očeta se je belil na kmetih, na rahli vzpetini skozi globačo, na trdi in nasmejani zemlji. Mlade neveste so odhajale iz te hiše in bela nevesta je stopila v bezgovo hišo očetovega očeta. Kadar se je rodil otrok, so ga odnesli h krstu mimo bezga ob hiši in v tem bezgovem grmu so nesle kure velika oranžna jajca. Kadar so odnesli iz hiše očetovega očeta človeka k nebeški luči, se je bezeg čudno zganil. Ta bezeg še stoji tam in se iz poletja v poletje zmladletno košati. V hiši že dolgo ni več nikogar, v bezgov grm je nekdo prislonil star okvir in bezgova veja je vanj ujeta podoba. / Na bezgovem cvetu je umrla materina mama in tesno pri grobu očetove matere raste beli grm. / Bezeg združuje in združil je mojo mater z mojim očetom. Ni bilo velikih rož, a bezeg je bil ob poti na njeno planino in skozi gozd do njegovega belega moškega srca. / In kakor se odpira bezgov razcvet, se na veje obešajo rojstva: bezgov cvet brata, moj cvet in zaljubljeni bezeg Njenih rok. / Bezeg je moj beli prijatelj, njemu sem se zmeraj iskreno izpovedal. Bezeg je judeževski in spokorniški cvet. / Naj bo bezeg moj edini bog in z bezgom naj bo zgovorna moja zadnja njiva. - [LMO]

bič Dolgo sem zamenjeval besedi *bič* in *bit*. Biču je oče rekel *gajžla*, o biti ni rekel nikoli nič. / Kjer so doma konji, je človek manj zgovoren. Konji bi radi drugam, ven iz staje, in človek ne bi rad govoril samo v jeziku prhkega sena. / Bič je usekal konja in konj je zdirjal na to besedo. Bit je

ljubila bit, kar je zmeraj pomenilo samo besedo. / Slišal sem, kako bič poje. Dotaknil sem se črnega jermena. Kakor mišica, kakor tetiva. Kakor črni pas iz bele kože. / Bič se je zmeraj dvignil z gromkim glasom in rekel: "Švrk!" Ni zmoget drugačnega zvoka. Samo zvok, ki rani, sicer tišina. / Bič je dvonožna jeza, bič je v biti krvav. / Iz vsega, kar biva - iz vsega, kar je bit, lahko naredimo bič. Bič je bil palica belim poganom in črnim kristjanom. Bič je bit. Bit je udarec. Bit je jeza. Bit je prho seno. / *Bič je iz biti rojena beseda.* Žensko in moško telo spočenjata bit. Bit ne more brez biča. Bič je silno telo. / Joj, krasta se odpira pod bičem! Joj, rana je odprta nad bivanjem!

bístvo Naredili smo si majhen praznik (otroci, starši, stari starši, svakinja in tast), naredili smo si veliko veselje. Sedli smo na lesene klopi, za belo plastično mizo, na sveže pokošen travnik pred hišo in se šli dolgočasno igro, ki se imenuje pogovor o naših življenjih. / Stare oči so božale, kako rastejo otroci, in najmlajše oči so neučakano zrle, kdaj bodo na žaru pečene postrvi. *Postrvi!* futer vseh vernih. / V življenju je najpomembnejše *vreme!* Enkrat sije *sonce*, drugič pada *sneg*, a oboje je še kako pomembno za biologijo in kemijo našega počutja. In kdor je revmatik, kar naprej napoveduje *dež*. *Paradižnik je to leto povsem segnil.* *Solata gnije.* *Grozdje bo kislo.* In *kadarkoli si damo delati trajno, je potem tako močan veter.* Psiha! Nima oči, a ima močne obrvi. / Stare oči božajo poglede mladih oči. Gledam svet, kakršen je. Šele ko mi bo umrl *oče*, bom znal prav pisati *pesmi.* *Materina smrt bo roman.* In *rojstvo otrok bo slikanica.* Ne vem, če si sploh želim pisati. Gledam svet, kakršen je. In na žaru so končno pečene postrvi.

bít Pred milijoni let sem napisal pesem o *biti in biču*. Iz tiste pesmi vem dvoje: *Bit je bič in rana je odprta nad bivanjem*. / Pred milijoni let sem bil turoben; čas ni spremenil besed in bit ni odvrгла kožuha pomenov. / Strašni glagoli izri-sujejo resnico. Vračamo čase, ki jih nismo živeli. Obdobja, vsa podobna beli, krotki čredi, so tre-buščki, vampi in noseče krogla časa. / Pred mili-joni let sem napisal pesem o *biti in biču*. Moj nar-od še ima tisto reko, ki te v metuzalemskost po-stara. Ko se v njej zmočiš (z roko, nogo, z jutra-njim obrazom), se tvoja bit preseli k ničū. Poslej združuješ v eno vse žalostno in vse veselo. Bit je mit. Usta se približujejo kristalu.

brezbárveje Pripoveduj mi o mehki, pri-poveduj mi o srcu in pticah! Prenesi v moj svet Noetove živali; vse verjamem, kar je skrito za be-sedo. / Tvoja roka se dotika mojih pljuč (še vedno sva, dihanje brez zrna); pijano zreva v oblake, kjer so sanje. Pod lučjo je molk, v jeziku je brezbarvje. / Tvoja roka reši vsak utrinek svetle barve in tvoji prsti češejo spanje. / V najinem dnevu je zvezdna-ta noč, v mojih besedah sta mir in iskanje. Ko bodo zvezde pregnale najin dan, bom znova zazrt v enobarvno kvantanje.

C

- V ljudeh ...

césta Pa poglejva, ljuba žalost, kako po svetu obešajo veselje; zaradi česa je dan bedenje, kaj je od Plavta še ostalo ... / Slovenec še vedno riga smeh pod čitalniškim kozolcem! Pleh je pleh - izluknjan za črnó pečeni kostanj. / - Smeh je starejši od žalosti in žalost nima svoje hiše. - Kaj je najbolj žalostno in kdaj je najbolj veselo? Stodstotno žalostno je brezdomovinstvo poezije. Vesel je čas prijetne vznemirjenosti in praznična krona nasmeha v otroško spočiti duši. / - Žalost ima svoj drn in strn. Žalost je najgloblji klic iz goščave, ki jo poznaš in jo boš enkrat v življenju zagotovo še videl. / Njeno vlažno globel takoj prepoznaš. Tja se zavleče, kdor prihaja z ostrih robov izgubljenega sveta. Nikoli se ne zaljubiš v to lice! A je telo, ki nima hiše. / - Veseli se, veseli! Smej se! Išči praznično krono - tako pač razumeš svetlobo nasmeha. Zaradi preutrujenega bivanja med nami se veselje spreminja v tesnobo. *V ljudeh* je enkrat eno, drugič ono drugo - v enih žalostno veselje (z okni, vrati), v drugih manj vesela žalost (z najglobljim klicanjem, z vlago). Zaradi tega je dan bedenje. Plavt se oglašá v goščavi.

cíničnost Nasmeh popolne odtujenosti, ki odgovarjaš pogledu grenkobe (da svet ni lep). Ne dohitiš žalosti in v hišo velikega veselja ne boš nikoli vstopil. / Nasmeh, spreméni barvo svoje žalostne odtujenosti, odpotuj v veselo utrujenost sveta! / Tam se ti bodo zravnale ustnice, ki si jim dal neizmerljivo svobodo gibov. Tam se bo ohladila vroča podtalnica, pod drhtečo kožo. V

poljubu bo skrit arzenik. / Ustnice, velika je vaša svoboda gibov, zato ne potujte v krogu. Svet je izmišljen za kvadrat! / Kadar se usta odpro za utrujeno besedo, je beseda že odšla. Ustnice so ji odpahnila vrata v nasmeh grenkobe (da svet ni lep). V ustih prebiva bog.

cípa - I. - Znova sem prišel k Tebi - k sovraštvu in poželjivosti moškega spola -; a zmeraj dotaknjen, razgaljen in ljubljen, kakor da ti gradiš veselje v imenu Očeta. / Jaz sem tu, da bom izgubljen in poljubljen; kjer se me bo dotaknila mehka roka vročih strasti in me skozi zatemnjeno slast popeljala k prepadnim enjambementom in rimam sveta. / Ti si tu, kamor prihajajo na preizkušnjo moške zvestobe; dišiš in omamljaš in me skozi zatemnjeno slast popelješ na konec strasti. / Še vedno ista muka: zdaj si, potem te več ni, izmenljiva vesoljnost dotika. - II. - Ljubezen, ki so te preganjali v imenu Boga, beseda ljubezni, ki si opismenjevala razum mojega naroda, dotikam se tvojega bistva, na tvoji zemlji poganjam. / V človeku, v telesu, v krvi in duši je težka kovina - teža za nerazumljivost in nerazumnost očesa. Oko vidi, telo samo bleja in čuti. Oko je sinje in žametno, telo pa je tresoče in žalostno. / Dotikam se žalosti, dotikam se žameta. Ljubezen je gola, življenje pa je oblečeno in zapeto pod vrat. / Koža, po kateri potujem, plavam pod njo in počivam na njeni rodovitni delti. Moram izreči ime za tvoje telo: *To tvoje telo.*

civilíst Ki sem do golega slekel svoje telo - in se približal vodi globoke reke. Ki sem v zrcalni vodi poljubil svoje telo - in oblekel irhovinasto samoto. Ki sem razgalil svoje težko telo - in dozorrel v čvrste perutnice: v prhutanje, v šum ravnice,

v zvok pozavne, v senco, ki jo nerazumljivo zležejo lisice. - (Četudi se je braniš in bojiš, te včasih izsledi - življenje sladke rime in preganjane oblike.) / Šinjel, kuta, talar, politikova noša in prisilni jopič - vse je isto. Vse drami in famozno vpije. Metafore so izpraznile klišejsko gnezdo - iz mladega gnezda so popadali simboli. / Z davnega pisma sem odlepil znamko, žigosano v neznanem kraju; zdaj je pismo belo, golo; pozabil bom podobo tega kraja. / Bil sem praznično oblečen, v modro srajco družbe, zdaj sem nag. V mojih popoldanskih oblačilih so se pozibavali labodi; v bele srajce so bili oblečeni večerni sprehodi mojih nog ... O sledi mojih rok, kako dotiki zmerjajo čutenje! / Zdaj sem nag sredi družbenega reda, razgaljen kakor rojstvo segrevam zrak. Sleherna cunjja omejuje svobodo. Sonet je vera; jamb je poklek; vojaški plašč je okorela toplota na zatilju; talar deli belo hostijo in prerokuje temo; politikovo oblačilo je sešito iz svečanega namiznega prta, nanj so s strahom padale drobtine od naših ust, vanj je bila, ko je bilo oblačilo še prt, vtkana pesem rok. Prisilni jopič pohabi perutnice, a pod njim si nag. Sleherna cunjja opredeljuje samoto. / Civilist živi nag, v težki sapi spočet pod ravnim trebuhom. - Onkraj vseh oblačil je življenje noro, o kako sladko noro! (slog, ki je za naš jezik še neulovljiv).

crédo Kjer je revščina duha prezrta, tam je komaj pokopališče sveto. Tam je jama. Globoka in črna. Tam so žile sonca odprte, tam je mehka noč izkravela. / Ozri se v modrino nad seboj. Ko boš zatemnjen, svetloba ne bo pozabila nate. V vsaki kaplji naj bo s teboj visoko zrenje: Molk je dober. - Nauči se vsakršne molčečnosti, ne podpisuj se z ječanjem, in boš spet zgovoren. Molk piše besednjak nežnosti, vendar vseh nežnosti ne bo mogel nikoli zamolčati. / Na zatemnjenem

nebu praznuje krvavi mesec, edino, kar ni v našem življenju igra. *Igra*, ta je sveta, presunljivi začetek in radostni konec. / Spoznaj začetek reke in izpij njen izvir. Nižje ob porečju boš nemočen. In tisti mesec nad teboj? Se boš igri odrekel? Raje se nauči spet igrati; ne odhajaj iz večnega stvarjenja; samo prikloni se, počepni k pesku, k zemlji, pomanjšaj se in se prični igrati. // Resničen sem, kadar sem žalosten. Za vrati žalosti je vse bolj veselo. Žalost ima svilen obraz. Žalost slavi z blede zastavo. Pod njo omagujem. Samogovor brez dialoga. - To je poglavje molčanja. To so plenice besed. To so oblačila igranja. Omagaš, da se lahko spet ozreš v modrino nad seboj. Svetloba ni pozabila nate. Nežnost se je od nekod prikradla. / Kjer je revščina duha prezrta, zmagujejo igre z žogo. Bledica je darežljiva podlaga za iskano besedo. Kakor zastava, kakor praznik na nebu. Razlikujemo se po urah zgovornosti in desetletjih molčanja. Ko postane molk zgovornejši, zaplapola nova zastava. Zaradi nežnosti, ki ne more ostati zamolčana. / V tem bledežu živimo. Surovo nas vpenja primež časa. Za krikom je tišina, ki osvobaja. Za osvobojenjem je beli čas, ki kopni in odhaja. // Moja pisava pozna globoko gaz od skepse do molka. Sam sredi monotone tišine sem najbolj speven. Neslišna žalost sem v vseh prividnih dimenzijah. / Ko bom led, ne bom več rana. Srečnež si, ki ti zaledeni sok bolečine v ledeno kri. / Oči so izbrale sivo barvo zajčje kože. Telo je izbralo čutenje preplašenosti. / Romantično srce je podivjalo v zaprtem prostoru. Polglasno in tišje se me dotika pasijonska igra o utrujenem obrazu, in vendar samo igra. Igra o presunljivem rojstvu. / Opazujem se kot izliv snovi, kot smer premika, kot gibljivi del nekoristnega predmeta. / To je bila žalost, ki te je dvignila iz samote. Skepsa te je ogrnila s hladnim jutrom. Molc te je pokril s toplim večerom.

Igra ni pozabila nate. / Poljubi rano, ki se še ni razprla. Ranjeno telo se bo naslonilo nate in te bo podprlo. Zraslo bo gričevje. V jutranji zarji ga boš opazoval; žalostno oko bo strto in življenje bo odprto nastežaj. / Tako opismenjujemo kri, da bi žalost med nami prešla in umrla, da bi se življenje tlenju odstrlo. / Življenje - igra vseh iger, zgovornost nad vsemi zgovornostmi, in vendar igra. / Bil sem otrok in bil sem ednina. Bil sem igra, ki je skopnela na pesku. Bil sem zatemnjeno telo, zdaj sem svetlobi odstrta dvojina. Sva še telo? in izrekava: "Neminljivo!" / Na leskove veje obešava praznične srajce. Rodbinska usta šepetajo množinsko. Glava je legla v glavo in zatemnila ranjeno trto. Nikoli nisem bil množinsko telo. / Žalostna je zatemnitev dveh in žalost ni od vseh. / Ozri se v modrino nad seboj. Rosa ni pozabila nate - rosa ni pozabila name.

Amen.

Iz rkp. (1995)

AKCENTI

